

Raadsinformatiebrief

Reg.nr. : 11017126

:
B&W verg. : 8-6-2021

:
:

Onderwerp: Lokale Inclusie Agenda en
woonwensenonderzoek voor mensen met een beperking

1) Status

In het licht van de actieve informatieplicht informeren wij u over de stand van zaken met betrekking tot de beleidsuitvoering.

2) Samenvatting

Alleen samen maken we van 's-Hertogenbosch een inclusieve gemeente, waar iedereen mee kan doen. Wij willen dat mensen met een handicap zo zelfstandig en onafhankelijk mogelijk kunnen leven. Op 12 mei 2020 verzocht u ons met de motie 'nu snel een Bossche inclusieagenda' om in goede samenwerking met het Gehandicaptenplatform en eventueel andere organisaties een Lokale Inclusie Agenda voor mensen met een handicap op te stellen. We lichten op basis van zes levensdomeinen toe wat we gaan doen om tot een goede uitvoering van het VN-verdrag te komen middels de Lokale Inclusie Agenda. Toegankelijkheid is een thema dat door de hele organisatie verweven is. De uitkomsten van het woonwensenonderzoek en de Lokale Inclusie Agenda liggen in elkaars verlengde. Daarom zijn de uitkomsten van het woonwensenonderzoek waar u op 12 november 2019 via een motie om verzocht opgenomen in de Lokale Inclusie Agenda. Met deze raadsinformatiebrief informeren wij u over zowel de Lokale Inclusie Agenda als de uitkomsten van het woonwensenonderzoek.

Lokale Inclusie Agenda

Toegankelijkheid raakt ons allemaal. Iedereen telt mee en we kunnen daarbij allemaal helpen. In het bestuursakkoord #073 #samen #duurzaam #vernieuwend staat dit daarom extra onderstreept. De uitdaging is erin gelegen om meer bewustzijn te ontwikkelen rondom inclusie in de maatschappij. Hiervoor kijken we kritisch naar de mate waarin inclusie nu als gebrek wordt ervaren door mensen met een handicap. We gaan aan de slag met de actiepunten uit de Lokale Inclusie Agenda. We betrekken ervaringsdeskundigen vaker aan de voorkant. In ontwerpfasen van gebouwen tot infrastructuur, bij belevingsparcours in de openbare ruimte, in verschillende klankbordgroepen zoals Regiotaxi en leerlingenvervoer, door burgerparticipatie bij de Omgevingsvisie of bij het toetsen op toegankelijkheid van winkelcentra. Samen met het Gehandicaptenplatform willen we de inzet en betrokkenheid van ervaringsdeskundigen vergroten door het hanteren van het uitgangspunt; niets over ons, zonder ons. We verstevigen samenwerkingsverbanden op het gebied van onder meer mantelzorgondersteuning, Bosch Sportakkoord en onafhankelijke cliëntondersteuning. We werken met partners aan actiepunten zoals bemiddeling en facilitering van stages voor jongeren en bij steeds meer gemeentelijke aanbestedingen nemen we Social Return op. We werken aan de verbetering van toegankelijkheid zowel sociaal, fysiek als informatief. Zo worden meldingen of knelpunten in de openbare ruimte (zoals geleidenlijnen en aanverwante voorzieningen) opgepakt, adviseren we evenementenorganisatoren (evt. op locatie) over toegankelijkheid en realiseren we honderd procent toegankelijke stembureaus.

Ook de woonomgeving maken we toegankelijker en meer bruikbaar voor mensen met een handicap.

Woonwensenonderzoek voor mensen met een beperking

De gemeente 's-Hertogenbosch streeft naar een inclusieve samenleving. Prettig wonen in een omgeving waarin je fijn kunt leven, is voor iedereen van belang, ook voor mensen met een beperking.

Om beter zicht te krijgen waaraan mensen met een beperking behoefte hebben, is in samenwerking met het Gehandicaptenplatform in het najaar van 2020 onderzoek gedaan naar hun woonwensen. Aan het onderzoek namen 179 mensen met uiteenlopende beperkingen deel. Een deel (31) heeft meegewerkt aan het beantwoorden van verdiepende vragen. De verdiepingsslag was nodig omdat de beperkingen en daarmee ook de woonbehoeften sterk uiteenlopen. We kunnen dan ook niet spreken van één groep mensen met een beperking.

Op basis van de uitkomsten van het onderzoek gaan we zodra de omstandigheden dat toelaten met de verschillende doelgroepen en relevante partners nader in gesprek. Daarbij bekijken we wat de resultaten voor de verschillende doelgroepen inhouden en om welke vervolgacties dat vraagt.

3) Wij bieden u dit stuk ter informatie aan.

Steller : Van Mook
Tel. : 06- 252 187 60
E-mail : s.vanmook@s-hertogenbosch.nl

1) Aanleiding

Alleen samen maken we van 's-Hertogenbosch een inclusieve gemeente, waar iedereen mee kan doen. Uw Raad heeft dit omarmd met twee moties in 2019 en 2020 waarmee u aangeeft dit onderwerp belangrijk te vinden. Met deze raadsinformatiebrief presenteren we de Lokale Inclusie Agenda voor mensen met een handicap en informeren we u over de uitkomsten van het woonwensenonderzoek onder mensen met een handicap.

Inclusie betekent dat mensen met een handicap meedoen in de samenleving, gelijke kansen krijgen en erbij horen. Waar we naar toe willen is dat iedereen zoveel mogelijk zelfstandig woont tussen andere mensen en in de buurt van voorzieningen. In juli 2016 heeft Nederland het VN-Verdrag voor de rechten van mensen met een handicap ondertekend. Het VN-Verdrag heeft als doel dat de wereld toegankelijk en inclusief wordt voor iedereen. Wij streven met de Lokale Inclusie Agenda naar een inclusieve samenleving waarin iedereen gelijke kansen heeft om zelf te beslissen wat te doen. Een handicap kan zichtbaar en onzichtbaar zijn (slechtziend, blind, doof, psychische problemen, chronisch ziek, lichamelijke of psychische kwetsbaarheid). Gemeenten hebben in Nederland de maatschappelijke opdracht gekregen een inclusieve samenleving te realiseren. Dit betekent dat wij open staan en luisteren naar de oplossingen van ervaringsdeskundigen zodat mensen met een handicap zo zelfstandig en onafhankelijk mogelijk kunnen leven. We hebben daarom in nauwe samenwerking met het Gehandicaptenplatform en organisaties gewerkt aan een Lokale Inclusie Agenda en een woonwensenonderzoek. We hebben beide onderdelen integraal verwerkt in deze Raadsinformatiebrief.

2) Inhoud

Lokale Inclusie Agenda

Toegankelijkheid raakt ons allemaal. Iedereen doet en telt mee en we kunnen daarbij allemaal helpen. 's-Hertogenbosch is een inclusieve gemeente, een plek waar iedereen mee kan doen. Wij kunnen niet alles tegelijk, maar wij willen dat iedereen zich op alle vlakken in het dagelijks leven even gewaardeerd voelt. We vinden het belangrijk om daarmee door te gaan en wat we doen te verankeren in ons beleid. We informeren uw Raad hierover, omdat we met de actiepunten uit de Lokale Inclusie Agenda het VN-verdrag goed kunnen uitvoeren.

De gemeente 's-Hertogenbosch omarmt het VN-verdrag. Iedereen doet en telt mee in 's-Hertogenbosch. In het bestuursakkoord #073 #samen #duurzaam #vernieuwend staat dit daarom extra onderstreept. Om te zorgen dat iedereen mee doet en mee telt hebben wij een Lokale Inclusie Agenda gemaakt, niet óver maar mét mensen met een handicap. Daarom werken we nauw samen met het Gehandicaptenplatform en onder meer Stichting Zet Brabant, Studio Corvers en anderen.

We focussen ons de komende jaren op zes levensdomeinen. Binnen deze levensdomeinen refereren we in de Lokale Inclusie Agenda naar de artikelen uit het VN-verdrag. We geven daarbij aan wat we al doen en wat de acties zijn op korte dan wel middellange termijn. De actiepunten voortkomend uit het woonwensenonderzoek zijn hierin verweven.

Onderwijs en ontwikkeling

We willen dat mensen omkijken naar elkaar, steun geven en elkaar helpen. Zoals dat past bij het karakter van onze gemeente, want samen zijn wij 's-Hertogenbosch. Maar er speelt meer. De rol van gemeenten op het gebied van onderwijs ligt met name bij de huisvesting. We willen oog hebben voor het bredere plaatje voor mensen met een handicap zoals passend, inclusieve onderwijshuisvesting en schoolpleinen of begeleiding van school naar werk. We genereren meer stageplekken door te bemiddelen bij of faciliteren van stages.

Thuis

Waar we naar toe willen is een woonomgeving die toegankelijk en bruikbaar is juist en ook voor mensen met een handicap. Maar ook dat er goede mogelijkheden zijn om buurtbewoners te ontmoeten waar het (sociaal) veilig is. We werken preventief aan een weerbare samenleving. Tevens gaan we vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) gaan we meer aandacht besteden aan de informatievoorziening over aanpassingen. Het kan gaan over criteria om voor een aangepaste woning of voor woningaanpassingen in aanmerking te komen. De uitkomsten van de nadere gesprekken met de verschillende doelgroepen en relevante partners vertalen we in aandachtspunten bij de advisering van nieuwbouwprojecten over levensloopbestendig en aanpasbaar bouwen.

Werk en inkomen

Het hebben van een handicap mag volgens ons geen drempel zijn om mee te doen. We willen dat iedereen een bijdrage kan leveren aan en onderdeel is van de samenleving. Betaald werk is niet altijd de beste optie. We werken nauw samen met Weener XL, het Voortgezet Speciaal Onderwijs en praktijkonderwijs over mogelijke vervolgttrajecten voor jongeren zoals het vinden van een passende (vervolg-) opleiding en/of (leer-)baan of een reguliere baan al dan niet met loonkostensubsidie. Maar ook als werkgever willen we blijven voldoen aan de Wet banenafspraken. Dit brengen we periodiek in beeld. Daarnaast kopen we sociaal in en nemen we Social Return op in ons inkoopbeleid. Door socialer te ondernemen kunnen we extra banen realiseren. Hierdoor wordt de arbeidsmarkt toegankelijker voor mensen met een handicap.

Vrije tijd

Wij vinden het belangrijk dat mensen met een handicap kunnen deelnemen aan activiteiten en locaties kunnen bezoeken aansluitend op de eigen interesses. Inwoners met een handicap komen op het gebied van meedoen verschillende drempels tegen. Om binnen de diverse wijken en gebieden beter zicht te krijgen op de aandachtspunten rondom toegankelijkheid en de oplossingen hiervan, organiseren we regelmatig én samen met deskundigen een belevingsparcours.

We verbeteren de informatievoorziening naar evenementenorganisatoren zodat we meer goede toegankelijke voorbeelden gaan zien als Theaterfestival Boulevard of het Inclusieve park.

Zo hebben we vanaf de gemeenteraadsverkiezingen van 2022 een tweede stemmal. We werken hiermee toe naar honderd procent toegankelijke stembureaus. Wij werken aan verbetering van toegankelijkheid zowel sociaal, fysiek en informatief.

Vervoer

Wij willen dat iedereen zelf regie voert over het dagelijks leven om medemensen te ontmoeten en op basis daarvan sociale verbanden aan te gaan. We verstrekken maatwerkvoorzieningen zodat inwoners kunnen participeren en zelfredzaam zijn. Wij faciliteren hiervoor hulpmiddelen zoals een

sportvoorziening, vormen van assistentie of ondersteunende technologieën. Als gemeente 's-Hertogenbosch hebben we aandacht voor goed en toegankelijk vervoer. Via een eenvoudig te gebruiken webapp kun je bijvoorbeeld rechtstreeks naar een vrije parkeerplek in de Bossche binnenstad rijden. Mensen met een handicap kunnen daardoor goed parkeren in de buurt van belangrijke voorzieningen.

Welzijn, gezondheid en ondersteuning

In de gemeente 's-Hertogenbosch bevorderen we het welzijn van inwoners. We merken dat er nog dingen beter kunnen in de toegang naar hulp. We werken aan een traject ter verbetering van de functie en positionering van onafhankelijke cliëntondersteuning. Binnen dit levensdomein hebben we speciaal aandacht voor mensen met een handicap die hulp nodig hebben vanuit de Wmo.

Voor de volledigheid verwijzen wij naar bijlage één; de Lokale Inclusie Agenda. We geven daarbij aan wat we al doen en wat de acties zijn op korte dan wel middellange termijn.

Woonwensenonderzoek voor inwoners met een beperking

De gemeente 's-Hertogenbosch streeft naar een inclusieve samenleving. Prettig wonen in een omgeving waarin je fijn kunt leven, is voor iedereen van belang, ook voor mensen met een beperking.

Om beter zicht te krijgen waaraan mensen met een beperking behoefte hebben, is in het najaar van 2020 middels een enquête onderzoek gedaan naar hun woonwensen. Dit onderzoek vormt een verdieping op het woonwensenonderzoek uit 2019 onder alle inwoners en hangt samen met de Lokale Inclusie Agenda. Via de Bossche Omroep zijn alle inwoners met een beperking opgeroepen aan het onderzoek deel te nemen. Voorafgaand het onderzoek heeft het Gehandicaptenplatform contact gehad met verschillende zorginstellingen om het onderzoek aan te kondigen en hen te vragen de vragenlijst te verspreiden onder hun cliënten of deze met hen in te vullen.

Aan het onderzoek namen 179 mensen met uiteenlopende beperkingen deel. Een deel (31) heeft meegewerkt aan het beantwoorden van verdiepende vragen. De verdiepingsslag was nodig omdat de beperkingen en daarmee ook de woonbehoeften sterk uiteen lopen. We kunnen dan ook niet spreken van één groep mensen met een beperking. Omdat het onderzoek door een kleine groep is ingevuld en mogelijk juist mensen met een verhuiscwens hebben deelgenomen, kunnen de uitkomsten niet één op één worden doorvertaald naar een behoefte of opgave.

In het onderzoek is onderscheid gemaakt in: mensen met een visuele beperking, mensen met een auditieve beperking, mensen met een verstandelijke beperking, mensen met een fysieke beperking, mensen met psychische problemen, mensen met autisme of mensen met ADHD en 'anders' (mensen zijn bijvoorbeeld mantelzorger of hebben niet aangeboren hersenletsel).

Op verzoek van het gehandicaptenplatform is aan doven en slechthorenden een aantal specifieke vragen gesteld, die door 29 mensen zijn ingevuld.

De uitkomsten van het onderzoek zijn in het bijgevoegde rapport opgenomen (bijlage 2: onderzoeksrapport 'Wonen voor inwoners met een beperking 2021').

Hierna gaan wij in op enkele uitkomsten en conclusies op hoofdlijnen van het onderzoek.

Tevredenheid met de huidige woning en redenen waarom de woning (nog) niet is aangepast.

De mensen die tevreden zijn wonen vaak al aangepast. De woning is bijvoorbeeld rolstoeltoegankelijk gemaakt en deuren, keuken of badkamer zijn al aangepast. Een deel van de respondenten heeft de gewenste aanpassingen zelf aangebracht.

Om prettiger te wonen is vooral als wens aangegeven dat de woning aangepast moet worden; sanitair en de keuken. Verder noemen mensen een (trap)lift, het drempelvrij maken of het plaatsen van schuif- of automatische deuren.

Als redenen waarom aanpassingen (nog) niet zijn uitgevoerd wordt genoemd dat aanpassingen soms (bouw)technisch niet mogelijk zijn. Respondenten geven aan dat verhuurders niet altijd bereid zijn om aanpassingen te doen of dat de huurder zelf geen aanpassingen mag (laten) uitvoeren.

Respondenten roepen op om niet alleen aanpasbaar en levensloopbestendig bouwen als uitgangspunt te nemen maar om daarnaast te luisteren naar de wensen van inwoners met een beperking. Het heeft geen zin om alle nieuwbouw voor iedereen geschikt te maken. Een passende woning gaat om maatwerk. Kijk daarom naar het individu en betrek hen meer bij plannen ook in de ontwerpfase.

Veel van de hiervoor genoemde aspecten hebben te maken met fysieke beperkingen en spelen veel minder bij mensen met een psychische aandoening.

Daarom bekijken we of de uitkomsten op dit onderdeel aanleiding zijn om vanuit de Wmo (eventueel met corporaties) meer aandacht te besteden aan de informatievoorziening over woningaanpassingen.

We willen de uitkomsten vertalen in specifiekere aandachtspunten in de advisering bij nieuwbouwprojecten voor deze doelgroepen over levensloopbestendig en aanpasbaar bouwen.

Tevredenheid met de huidige wijk

Over het geheel genomen noemen respondenten die tevreden zijn met de wijk vooral de rust, het aanwezige groen, de nabijheid van voorzieningen, een centrale ligging en goede bereikbaarheid/OV. Ook sociale contacten dragen bij aan de tevredenheid met de wijk. Belangrijk hierbij is dat wat een prettige woonomgeving is, mede bepaald wordt door de aard van de beperking. Zo is voor iemand met autisme een rustige woonomgeving nabij groen prettig. Terwijl voor iemand met een mobiliteitsbeperking of iemand die blind is juist wenselijk kan zijn nabij voorzieningen te wonen.

Op de vraag wat moet veranderen noemen veel mensen de verkeersveiligheid. Zij vinden het gevaarlijk om als voetganger over te steken, straten zijn te smal en auto's rijden te hard. Verder wordt aandacht gevraagd voor goed onderhoud van straten en toegankelijkheid van trottoirs voor rolstoelen, rollators en scootmobielen; trottoirs zijn vaak te smal, tegels zitten los en de op en afritten zijn te steil.

Meldingen of knelpunten in de openbare ruimte (zoals geleidenlijnen en aanverwante voorzieningen) worden opgepakt. Bij nieuwe aanpassingen aan de infrastructuur en bij onderhoudsprojecten betrekken wij het Gehandicaptenplatform voor advies. Dit is niet nieuw. Om binnen de diverse wijken en gebieden beter zicht te krijgen op de aandachtspunten rondom toegankelijkheid en de oplossingen hiervan, organiseren we regelmatig én samen met deskundigen een belevingsparcours. De uitkomsten van het woonwensenonderzoek onderstrepen het belang van de bruikbaarheid en toegankelijkheid van de openbare ruimte.

Verhuishwens

De belangrijkste redenen om te willen verhuizen hangen samen met de woning, maar ook gezondheidsredenen en persoonlijk omstandigheden spelen een rol. Uit het verdiepend onderzoek blijkt dat bij veel van de respondenten de verhuishwens vooral te maken heeft met de beperking. In de overige gevallen gaat het onder andere om de verstandhouding met burens, sloop van de woning, de wens om dichterbij familie te wonen.

Niet iedereen is even actief op zoek of al even lang bezig met de zoektocht. Problemen die men tegenkomt zijn het beperkte aanbod geschikte/aangepaste woningen, een mismatch tussen wens en aanbod en een te hoog inkomen voor een sociale huurwoning maar te laag voor een koopwoning.

Uit het verdiepende onderzoek komt naar voren dat het woningaanbod niet altijd goed vindbaar is. Voor mensen die wegens fysieke beperkingen een andere woning nodig hebben wordt vanuit Wmo in overleg met de corporaties een match gemaakt. Maar voor mensen die een andere woning wensen is dat veel minder eenvoudig. We nemen dit mee in de vervolgesprekken met de betreffende doelgroepen.

Belangstelling voor doof-vriendelijke woonvormen

Zoals eerder aangegeven is aan mensen met een auditieve beperking een aantal aanvullende vragen gesteld. De vragenlijst voor doven en slechthorenden is door 29 personen ingevuld, waarvan een deel niet in de Gemeente 's-Hertogenbosch woont. Van deze groep geeft iets meer dan de helft aan behoefte te hebben aan een doof-vriendelijke woonvorm, met de Gelderhorst in Ede als concreet voorbeeld. Maar ook 'zelfstandig wonen waarbij gebarentaal de voertaal is' vindt men aantrekkelijk.

Vervolg

Het onderzoek wijst uit dat de afzonderlijke groepen relatief klein zijn en hun behoeften vanwege de beperkingen vaak heel specifiek zijn. Zij zijn daarom meer gebaat bij maatwerk of oplossingen die aansluiten op de eigenschappen van de beperking dan algemene maatregelen. Het is niet mogelijk en ook niet nodig om elk nieuwbouwcomplex vergaand aangepast te realiseren. Belangrijker is per geval of per complex goed te kijken naar de individuele of doelgroep specifieke behoefte.

Op basis van de uitkomsten van het onderzoek gaan we zodra de omstandigheden dat toelaten met de specifieke doelgroepen en relevante partners nader in gesprek. In die gesprekken bekijken we wat de resultaten voor de verschillende doelgroepen inhouden en om welke vervolgmogelijkheden dat vraagt.

Wij beschouwen de moties 'Nu snel een Bossche Inclusieagenda' en 'Woonwensenonderzoek inwoners met een beperking' hiermee als afgedaan.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van 's-Hertogenbosch,

De gemeentesecretaris,

De burgemeester,

drs. B. van der Ploeg

drs. J.M.L.N. Mikkers

Bijlagen:

1. Lokale Inclusie Agenda: iedereen doet en telt mee!
2. Rapportage woonwensenonderzoek voor mensen met een beperking.

Ter inzage:

-